

Aleg. 125

## Sprawozdanie

Komisji prawniczej o wniosku posła Oleśnickiego w przedmiocie zwołania przez Wydział krajowy ankiety w celu zebrania materiałów do zamierzonej reformy austriackiej ustawy cywilnej.

### Wysoki Sejmie!

Wniosek p. Oleśnickiego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. października 1904 Komisji prawniczej przekazany opiewa:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w pierwszej połowie 1905 zwołał ankietę złożoną z przedstawicieli wszystkich klas ludności kraju i możliwie największej liczby reprezentantów interesów tejże ludności, celem przedstawienia i obmyślenia potrzeb i postulatów na polu reformy ustawy cywilnej i żeby następnie zebrany tą drogą materiał przesłał c. k. Ministerstwu sprawiedliwości w celu zużytkowania w projekcie nowej księgi ustaw ogólnych praw obywatelskich“.

Uzasadniając swój wniosek, poseł Oleśnicki wskazuje na znany powszechnie fakt, że c. k. Rząd rozpoczął akcyę celem reformy austriackiej ustawy cywilnej z roku 1811, i stara się udowodnić, że reforma taka jest niezbędną.

Co do potrzeby reformy ustawy cywilnej Komisya prawnicza zgadza się zupełnie z zapatrywaniem wnioskodawcy.

Olbrzymie postępy, jakie ludzkość w minionem stuleciu na wszystkich polach życia społecznego czyniła, wytworzyły niezliczone stosunki, dawniej nieznanne, wywołały nowe zapatrywania prawne i potrzebę nowego uregulowania instytucji prawnych, a kodeks cywilny austriacki jeszcze na schyłku ośmnastego stulecia zredagowany, nowo powstałym potrzebom społeczeństwa odpowiadać nie może.

W wielu dziedzinach prawa prywatnego starano się ustawami zadość uczynić nowym potrzebom życia praktycznego, jak np. ustawą wekslową, handlową, ustawą o stowarzyszeniach zarobkowych, ustawą hipoteczną i t. d.

Ale to wszystko nie wystarcza. Nauka nowoczesna, nowe prądy ekonomiczne i socyalne i wogóle przekonania prawne ludności wymagają gruntownej reformy ustawodawstwa cywilnego.

Chcąc wskazać te części ustawy cywilnej, które zmiany wymagają, musimy chyba przejść obowiązujący kodeks cywilny rozdział za rozdziałem, a wszędzie byśmy znaleźli powody do zmian.

Że zaś reforma ustawy cywilnej wywrzeć musi potężny wpływ na wszystkie dziedziny życia prawnego, ekonomicznego, kulturalnego i socyalnego całego społeczeństwa i poszczególnych jego członków, o tem chyba nikt wątpić nie będzie.

Z uznaniem przeto witać należy kroki c. k. Rządu, dążące do przygotowań i przeprowadzenia takiej reformy.

Lecz pamiętać należy, że odrębne właściwości kraju naszego i naszego społeczeństwa pod względem prawnym, kulturalnym, ekonomicznym i socyalnym wymagają też

szczególowego uwzględnienia ich przy nowem kodyfikowaniu prawa cywilnego i dlatego Reprezentacya krajowa nie może pozostać biernym tylko widzem podczas akcji Rządu reformę przygotowującej.

Owszem winna ona czujnie śledzić cały przebieg tej akcji, i w czasie należytem przedstawić Rządowi potrzeby i żądania naszego kraju pod względem prawa cywilnego.

Reprezentacya kraju ma do tego nie tylko obowiązek ale i prawo na mocy §. 19. statutu krajowego.

Wydział krajowy powinien przeto bezustannie czuwać nad przygotowawczą akcją c. k. Rządu w sprawie reformy ustawy cywilnej rozpoczętą, i jak najdokładniej zbadać odrębne potrzeby naszego kraju.

Komisya prawnicza sądzi, że nie należy krępować Wydziału krajowego w tej akcji szczegółowemi poleceniami co do sposobu zbierania potrzebnego materiału i badania życzeń, przekonań prawnych i potrzeb ludności naszego kraju, lecz należy mu zostawić swobodę działania, zostawić jęgo uznaniu, czy, kiedy i w jaki sposób ma zwołać ankietę.

Ale już teraz Komisya prawnicza wyraża swoje zdanie, że akcyja Wydziału krajowego chybiłaby celu, gdyby się na tem ograniczyła, że zebrany surowy materiał, opinie towarzystw, kół i pojedynczych osób tak, jak je otrzymał, przedłożył Rządowi.

Prawo petycyonowania konstytucyą zagwarantowane, daje „przedstawicielom wszystkich klas ludności kraju i reprezentantom interesów tejże ludności“, jak się wnioskodawca wyraża, zupełną swobodę przedstawienia Rządowi potrzeb i postulatów kraju i nie potrzeba na to pośrednictwa Wydziału krajowego

Wydział krajowy ma inne zadanie; winien on zebrany w sposób, jaki uzna za stosowny materiał opracować, rezultaty, do których dojdzie, przedstawić we formie wniosków wskazujących potrzeby i postulaty kraju i te wnioski przedłożyć Sejmowi celem powzięcia uchwał.

Sejm jest najwyższą Reprezentacyą kraju, najbardziej powołanym przedstawicielem wszystkich klas ludności i najpoważniejszym reprezentantem interesów tej ludności i powaga Sejmu najbardziej się nadaje do tego, aby przedstawił Rządowi postulata kraju w sprawie tak głęboko wnikającej we wszystkie dziedziny życia prawnego społeczeństwa, jaką jest reforma ustawodawstwa cywilnego.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by pilnie czuwał nad przebiegiem akcji przygotowawczej c. k. Rządu dążącej do reformy ustawodawstwa cywilnego, by w chwili, którą uzna za stosowną, przez zwołanie ankiety lub w inny sposób, na najszerszych oparty podstawach, starał się wybadać potrzeby, postulaty i zapatrywania prawne wszystkich warstw ludności co do reformy prawa cywilnego, uzyskany w ten sposób materiał uporządkował i opracował, a następnie wnioski swoje Sejmowi celem powzięcia uchwał przedłożył.

Przewodniczący :

*Dr. Wł. Czaykowski.*

Sprawozdawca :

*Fruchtman.*